Paweł Mrozek

Dobrodzień i okolice

Przewodnik turystyczny

Trasa rowerowa w sołectwie Pludry

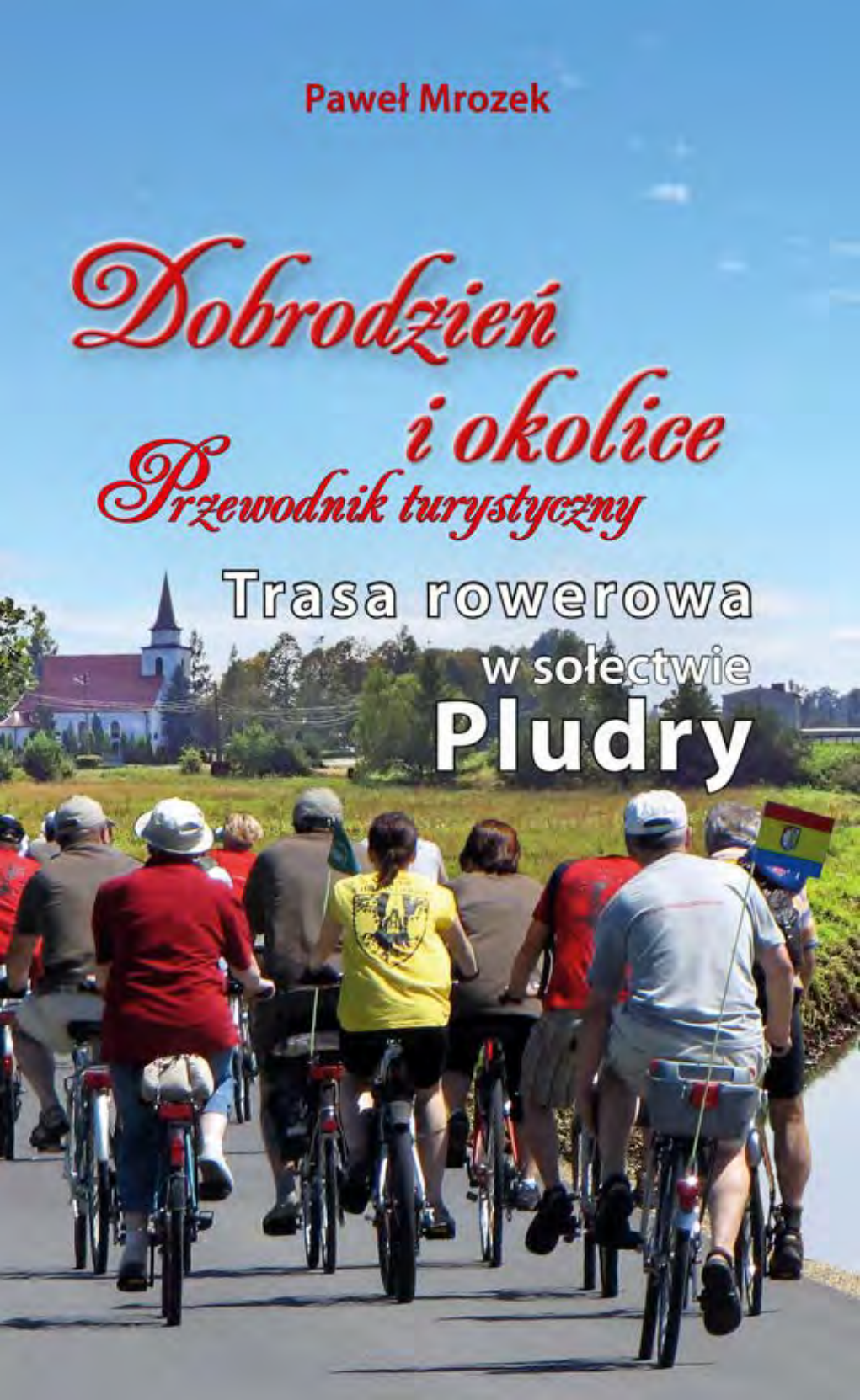

STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „KRAINA DINOZAURÓW”

Zadanie realizowane w ramach projektu
„DOBRODZIEŃ I OKOLICZNE MIEJSCOWOŚCI.
PRZEWODNIK TURYSTYCZNY”
przez Międzygminne Towarzystwo Regionalne
Dobrodzień – Zębowice

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Paweł Mrozek

Miejsca historyczne i obiekty przyrodnicze na trasie wycieczki rowerowej w sołectwie Pludry

Dobrodzień • Pludry 2018

Opracowanie graficzne

Paweł Mrozek

Konsultacje w terenie

Irena Miosga
Tadeusz Urbanek
Józef Włodarz

Koordynacja prac

Dorota Maleska
Agnieszka Hurnik

Fotografie

Paweł Mrozek
Tadeusz Urbanek
Józef Włodarz

Materiały pomocnicze

Przekazy ustne mieszkańców
Publikacje autora o ziemi dobrodzieńskiej
Materiały Nadleśnictwa Zawadzkie
Zbiory Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego
Dobrodzień–Zębowice

Wydawca

© Gmina Dobrodzień

Druk

Drukarnia św. Krzyża w Opolu

ISBN 978-83-66023-16-1

Na ziemi dobrodzieńskiej zachowały się obiekty z różnych okresów historycznych w postaci dzieł architektonicznych oraz rzeźbiarskich, wzniesione dla uczczenia ważnego wydarzenia czy utrwalenia pamięci o mieszkańcach – w formie posągu, kolumny, obelisku, budowli, naturalnego głazu, sztucznie usypanego kopca, abstrakcyjnej formy przestrzennej czy pamiątkowej tablicy. Ustawione w różnych miejscach gminy Dobrodzień kaplice, kapliczki albo krzyże wotywne są formą dziękczynienia za ocalenie w trudnych czasach, a przydrożne krzyże nagrobne czy pokutne stanowią ślady cmentarzy, pojedynczego grobu lub jakiegoś śmiertelnego w skutkach wydarzenia. Wieczną pamięć wyrażają pomniki nagrobne na dwóch cmentarzach katolickich, cmentarzach – luterańskim i żydowskim w Dobrodzieniu oraz husyckim w Bzinicy Nowej.

Zróżnicowany krajobraz pogranicza Niziny Śląskiej i Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, duża lesistość gminy i dolinki Myśliny, Myślinki, Bziniczki, Smoliny, Lublinicy i ich dopływów determinuje występowanie wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Wielu mieszkańców gminy Dobrodzień i innych śląskich miejscowości pragnie zdobywać lub poszerzać wiedzę o swojej małej ojczyźnie, którą nazywa Heimatem lub Domowiną. Wielu poszukuje swojej tożsamości regionalnej. Oczekują od władz samorządowych i stowarzyszeń podejmowania przemyślanych i zwartych koncepcyjnie działań, aby przybliżyć walory historyczne i przyrodnicze tej okolicy wszystkim zainteresowanym mieszkańcom i turystom.

Mamy nadzieję, że to opracowanie spełni postawione cele – zachęci różne środowiska do promowania swoich miejscowości oraz swego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego i zainteresuje mieszkańców gminy turystyką rowerową.

Od uczestników wycieczek rowerowych zawsze wymaga się przestrzegania zasad ruchu drogowego, posiadania dokumentów, ubezpieczenia, odpowiedniego sprzętu i ubioru oraz właściwego zachowania na trasie, zgodnie z Kartą Turysty.

Wydawca i autor przewodnika życzą wszystkim miłośnikom turystyki rowerowej pięknej pogody, niezapomnianych wrażeń i dobrego nastroju na szlakach pieszych i rowerowych ziemi dobrodzieńskiej.

Sołectwo Pludry – projekt trasy rowerowej
(ok. 15 km)

1 - Krzyż historyczny – rozpoczęcie wycieczki rowerowej
2 - Cmentarz parafialny
> Skrzyżowanie > skręt w drogę po lewej …
3 - Potok Skrzydłowicki
4 - Dawna karczma „U Brolla”
5 - Dawna remiza OSP
> Dojazd do ulic Lublinieckiej i Wyzwolenia …
6 - Kościół św. Antoniego z Padwy
7 - Kaplica przedpogrzebowa
8 - Publiczna Szkoła Podstawowa
9 - Kapliczka postumentowa z krzyżem
> Skręt w lewo w ulicę Skośną > dojazd do Szkolnej, skręt w prawo …
10 - Budynki dawnego przedszkola i szkoły
> Dojazd do skrzyżowania …
11- Centrum wsi: historyczna restauracja i sklepy oraz nowoczesny pawilom sklepowy
> Przejazd przez tory kolejowe …
12 - Dawna świetlica i boisko wiejskie
> Dojazd do skrzyżowania > skręt w drogę gruntową po lewej > dojazd do krzyżówki i skręt w prawo …
13 - Rzeka Smolina i Staw Pluderski Nr 1
> Dojazd do krzyżówki > skręt w prawo > przejazd przez ulicę Główną i dojazd do ścieżki rowerowej > skręt w lewo i przejazd do krzyżówki ścieżką biegnącą równolegle do ulicy > skręt w prawo > przejazd drogą gruntową do krzyżówki > skręt w prawo w kierunku mostka między Stawami Pluderskimi nr 2 i 3 …
14 - Staw Pluderski Nr 2
> Powrót do krzyżówki > skręt w pawo > dojazd do mostka na Smolinie przy Stawie Pluderskim nr 3 …
15 - Staw Pluderski Nr 3
> Powrót (kilkadziesiąt metrów) i skręt w prawo w drogę biegnącą wzdłuż Stawu Pluderskiego nr 4 > skręt w prawo w kierunku mostu usytuowanego między Stawami Pluderskimi nr 4 i nr 5 …
16 - Staw Pluderski Nr 4
> Powrót do krzyżówki >skręt w prawo i przejazd drogą wzdłuż Stawu Pluderskiego nr 5 do krzyżówki > skręt w prawo > dojazd do krzyżówki i skręt w prawo …
17 - Staw Pluderski Nr 5
> Przejazd do krzyżówki; droga na wprost prowadzi do Rogolowca; droga po prawej łączy się (jadąc na wprost) z ulicą Tartaczną w Pludrach > dojazd do ulicy Tartacznej …
18 -Przedsiębiorstwo Nasycalnia Podkładów Sp. z o.o.
19 - Dom „stalowy”
> Dojazd do skrzyżowania > skręt w lewo i przejazd ulicą główną w kierunku wsi > skręt za przejazdem kolejowym w lewo w ulicę Dworcową …
20- Dworzec kolejowy
> Przejazd do krzyżówki; skręt w lewo …
21 - Oczyszczalnia ścieków
> Powrót do krzyżówki > przejazd drogą wzdłuż Osiedla Robotniczego do skrzyżowania z ulicą Leśną …
22 - Osiedle Robotnicze
23 - Dawne budynki urzędnicze
> Na skrzyżowaniu skręt w lewo > dojazd do ulicy Robotniczej > skręt w prawo w kierunku ulicy głównej Dobrodzień–Zawadzkie …
Zakończenie wycieczki rowerowej
> skręt w lewo = dojazd do Dobrodzienia przez Bzinicę Starą albo > na wprost – ulicami przez Bzinicę Nową i Bąki …

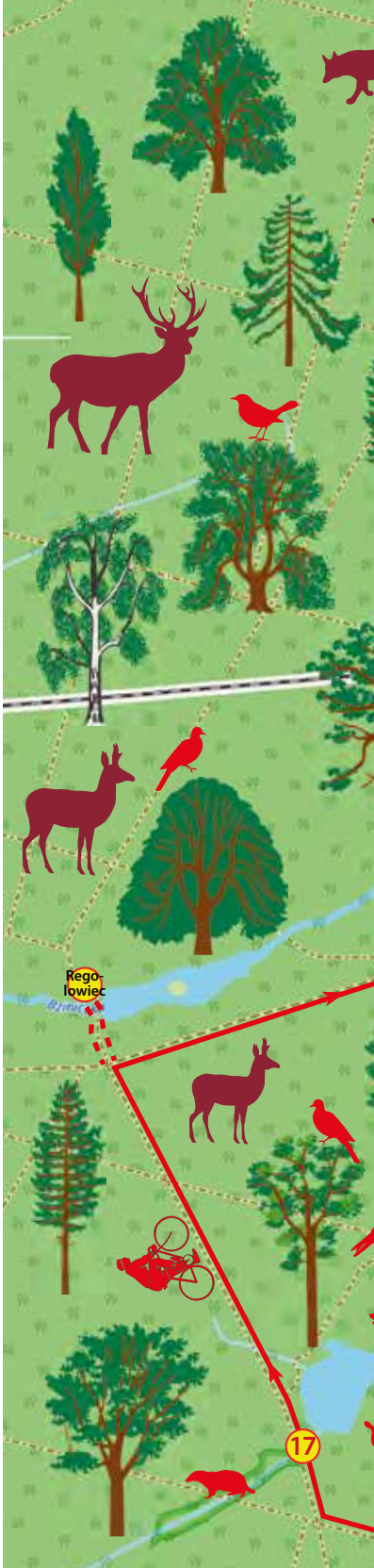

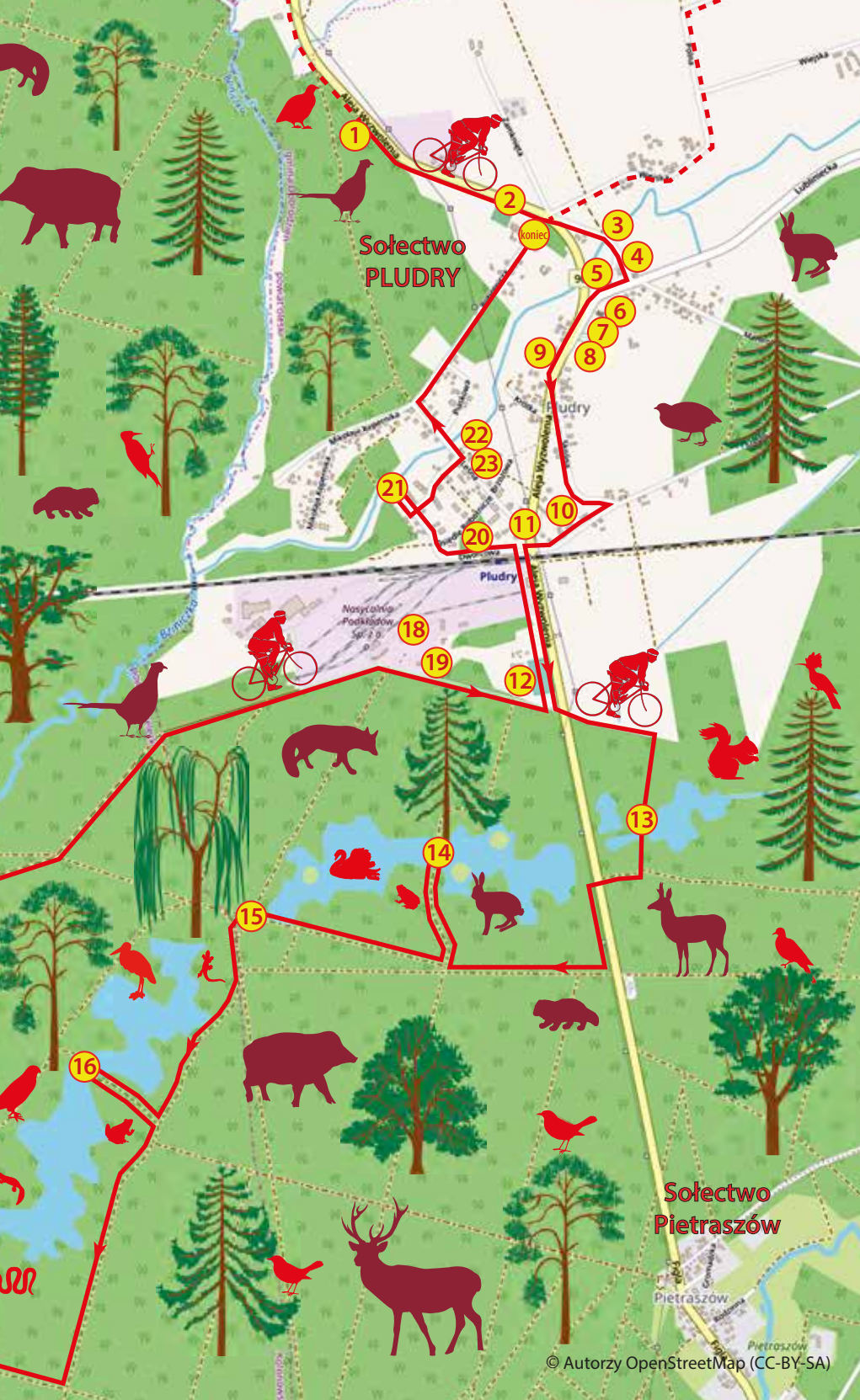
Sołectwo
PLUDRY
koniec
Pludry
Pludry
Sołectwo
Pietraszów
Pietraszów
Pietroszów
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
18
19
20
21
22
23
© Autorzy OpenStreetMap (CC-BY-SA)

Trasa w sołectwie Pludry wyniesie ok. 15 km, kiedy rozpoczniemy i zakończymy wycieczkę przy wjeździe do wsi. Biegnie drogami asfaltowymi, gruntowymi i leśnymi, co jednak nie stanowi nadmiernego utrudnienia. Warto wybrać się na wycieczkę rowerową z przewodnikiem, ponieważ historyczne miejsca i rodzime nazwy, związane z dziejami wioski, nie zostały dotąd właściwie oznakowane. Propozycja wycieczki jest adresowana do osób, które uwielbiają leśną scenerię, chcą poznać walory przyrodnicze okolicy i obiekty o wartości historycznej.

Dojazd do Pluder z Dobrodzienia przez Bzinicę Starą
>>> ok. 7000 m >>>

SOŁECTWO PLUDRY

Sołectwo zajmuje południową, nizinną część gminy Dobrodzień. Leży na obniżeniu Równiny Opolskiej w strefie doliny Małej Panwi, na terenach w dużym stopniu wylesionych, zajętych pod uprawy rolne i budownictwo. Przez sołectwo przepływają **Smolina** i **Potok Skrzydłowicki**, który łączy się z **Bziniczką**. W południowo-zachodniej części sołectwa, na terenie Lasów Stobrawsko-Turawskich, znajdują się **Stawy Pluderskie** o łącznej powierzchni ok. 44 ha. Częścią miejscowości jest **Kolonia Pluderska** [Kolonie Pluder (przed 1936), Kolonie Wildfurt (1936–1945)].

W Pludrach przetrwały nazwy rodzime: **Na Brodzie** (teren przy ulicach Leśnej i Robotniczej), **Na Buku** (łąki leżące między Koszwicami a Pludrami), **Świśle** (tereny łąkowe), **Bocina** (łąki ciągnące się w kierunku Pietraszowa), **Borek** (pola), **Lempownia** (pola), **Piylnik** (teren sięgający Łagiewnik Małych, w przeszłości pozyskiwano tam rudę żelaza), **Nowina** (teren z zabudowaniami karczmy), **Zołancze** i **Wiśniok** (tereny między Pludrami a Bzinicą), **Czudejowa Górka / Tatarenberg** – teren przy ulicy Robotniczej.

W okresie pradziejowym na tym terenie istniały pewne formy osadnictwa. W czasach Piastów Opolskich osada pluderska jeszcze nie istniała. Pierwsza wzmianka w dokumentach, dotycząca osiadłego tu chłopa **Wawrzina Pludra zu Pluder**, pochodzi z okresu habsburskiego

– z **1639** roku. Urbarz z 1640 wymienia jeszcze 11 innych gospodarujących tu wolnych chłopów. W okresie pruskim Pludry były gminą wiejską [Gemeinde Pluder]. W XVIII wieku wieś należała do rodu Jeannaret. W XIX wieku pluderskie dobra posiadali przedstawiciele szlacheckich i książęcych rodów Grotowski, Renard, Stolberg-Wernigerode, Tiele-Winckler. W 1912 roku majątek obejmował 1034 ha gruntów. Dwór liczył 38 mieszkańców, we wsi mieszkało ponad 700 osób. W 1922 roku miejscowość została włączona do powiatu dobrodzieńskiego [Kreis Guttentag] w granicach Niemiec. W 1926 roku majątek Malepartus został przejęty przez Preußische Forstfiskus. W 1945 wieś włączono do gminy Łagiewniki Małe. W 1954 roku utworzono gromadę Pludry. Od 1973 roku wieś leży w gminie Dobrodzień. W 1939 roku liczyła 1212, w 2017 – 1131 mieszkańców.

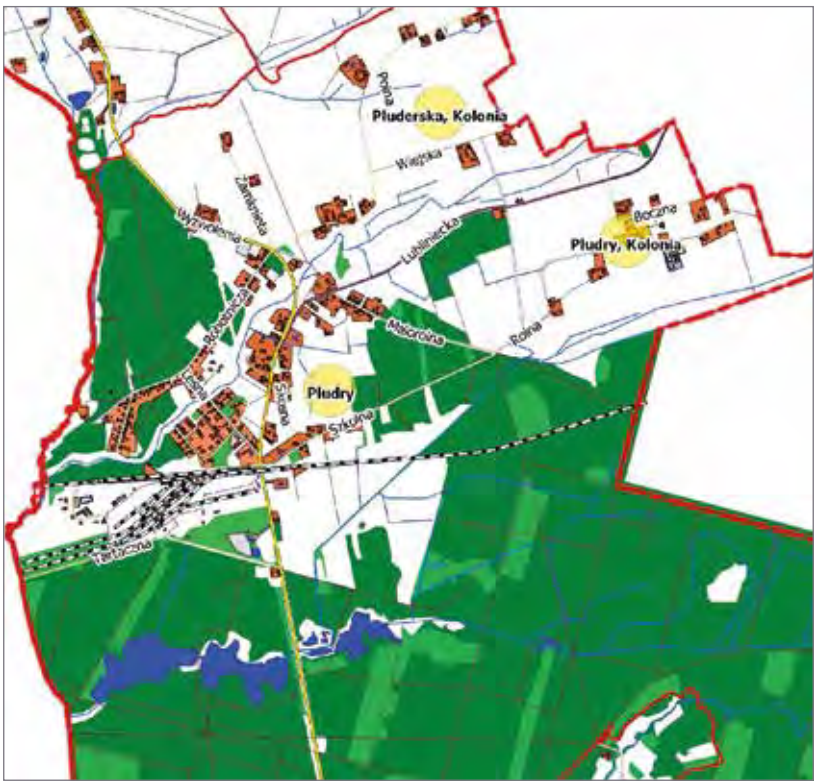

Fragment gminnej mapy, ilustrującej układ sołectwa Pludry
Opr. Urząd Miejski w Dobrodzieniu, wyrys z 2012

Sołectwo Pludry Fotografia ze zbiorów Urzędu Miejskiego, 2009

>>> 1 >>>

Pludry • PRZYDROŻNY KRZYŻ • początek trasy rowerowej >>>

Przydrożne krzyże i kapliczki postumentowe z krzyżem na ziemi dobrodzieńskiej upamiętniają historyczne zdarzenia. Na trasach wycieczek rowerowych spotykamy również obiekty wotywne dziękczynne albo błagalne albo pokutne. Ustne podania głoszą, że krzyż w Pludrach upamiętnia pobyt biskupa Wojciecha na naszej ziemi w 984 roku. Inna legenda głosi, że upamiętnia najazd Tatarów, który w 1241 roku poczynił na Śląsku ogromne spustoszenia. Rzeczywiście, w poszukiwaniu paszy i żywności „wysłannicy diabła" – jak ich zwano w średniowieczu – zapuszczali się w nasze okolice, mordując i paląc wszystko. Echo tamtych zdarzeń pobrzmiewa w nazwie miejscowej „Tatarenberg". Przez stulecia pośród rozległych lasów krzyż pełnił również funkcję „drogowskazu" dla wędrowców poszukujących najbliższej osady.

• > Jedziemy w kierunku wsi …

Historyczny krzyż w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2018

>>> 2 >>>

Pludry • CMENTARZ PARAFIALNY •

W związku z ustaleniem nowej granicy państwowej w 1922 roku wschodnia część parafii Pawonków wraz z kościołem parafialnym znalazła się w granicach Polski, zachodnia część pozostała w państwie niemieckim. Parafianie rozdzieleni nową granicą postanowili wybudować kościół parafialny w Łagiewnikach Małych [Klein Lagiewnik]. Ponadto mieszkańcy Pietraszowa i Pluder postanowili wybudować własną świątynię. Pod koniec 1925 roku, gmina [Gemeinde Pluder] kupiła od rodz. Czudaj działkę o powierzchni półtorej morgi z przeznaczeniem na cmentarz gminny oraz od zagrodnika Josefa Tomanna drugą działkę (50 m kw.) w celu ustawienia pomnika poległych mieszkańców w czasie pierwszej wojny światowej. W 1945 roku we wspólnej mogile pochowano 32 żołnierzy niemieckich i radzieckich, którzy zginęli w wyniku strzelaniny. Po zakończeniu wojny 13 żołnierzy radzieckich ekshumowano i przewieziono na cmentarz wojenny w Częstochowie.

Cmentarz w Pludrach, założony w 1925 roku

Fot. Paweł Mrozek, 2006

• > Jedziemy do skrzyżowania, następnie skręcamy w drogę po lewej, wytyczoną równolegle do ulicy głównej …

Fot. Paweł Mrozek

• > Jedziemy w kierunku mostka na Potoku Skrzydłowickim, dawnej karczmy i remizy …

Fot. Paweł Mrozek

Dojazd do mostu nad Potokiem Skrzydłowickim, dawnej gospody i starej remizy
Fot. Paweł Mrozek, 2018

>>> 3 >>>

Pludry • POTOK SKRZYDŁOWICKI •

Potok Skrzydłowicki ma 13 000 mb długości – odwadnia Skrzydłowice i Łagiewniki Małe. W 1979 roku został zaliczony przez Ministra Rolnictwa do urządzeń melioracji wodnych podstawowych. W pobliżu mostu kolejowego w Pludrach łączy się z Bziniczką. Ten potok w przeszłości wielokrotnie zalewał łąki i drogi, np. wiosną 1927 roku, po gwałtownej odwilży, wody wezbrały i rozlały się szeroko. Powstały głębokie wyrwy. Niebezpiecznie zrobiło się obok stacji kolejowej i gospody Brolla. Dobrodzieńska straż pożarna usuwała zatory i przekopywała odpływy, by ściągnąć wodę z zagród i pól. W 2009 roku prasa donosiła, że Potok Skrzydłowicki zalał piwnice niżej położonych domostw w Skrzydłowicach, a w Łagiewnikach Małych rzeka wylała „tworząc lokalnie obszerne jeziora". Do strategicznych założeń rozwoju gminy więc zaliczono odbudowę koryta wcześniej regulowanego cieku, przywrócenie parametrów technicznych, zapewnienie swobodnego przepływu wody i remont mostu.

Potok Skrzydłowicki, przepływający przez Pludry

Fot. Paweł Mrozek, 2018

>>> 4 >>>

Pludry • DAWNA KARCZMA •

Najstarsza informacja o istnieniu jednej karczmy w Pludrach pochodzi z pruskiej księgi statystycznej z roku 1861. Wówczas Pludry liczyły 376 katolików i 2 ewangelików. We wsi mieszkało 6 kmieci, 3 półkmieci, 11 zagrodników i 21 chałupników. Karczma należała do Franza Brolla i jego żony Johanny zd. Koza. Później właścicielem był Josef Broll, rolnik, który do 1924 roku był również członkiem władz gminnych. Jego syn Josef w latach 30. XX wieku budynek rozbudował. Do 1945 w sali gospody obywały się wesela, spotkania towarzyskie i akademie szkolne. Oferowano również zakwaterowanie, np. w kwietniu 1939 przebywało tu 50 młodzieńców ze Służby Pracy [Arbeitsdienst], którzy zakładali fundamenty i ustawiali 9 baraków na użytek oddziałów wojskowych. W okresie powojennym gospoda funkcjonowała okresowo. W 1966 roku pomieszczenia zaadaptowano na mieszkania. W zagrodzie jeszcze istnieje drewniany budynek gospodarczy z XVIII/XIX wieku. Mieściła się w nim obora.

Zagroda i historyczny zajazd w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Najstarsza część zabudowań dawnego zajazdu w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2006

Uroczystość weselna w gospodzie Brolla w Pludrach w 1939 roku

Fotografia ze zbiorów MTRDZ

>>> 5 >>>

Pludry • DAWNA REMIZA OSP •

W 1929 roku odbyło się zebranie grupy inicjatywnej w celu założenia organizacji strażackiej. Wiosną 1930 roku założono w Pludrach Ochotniczą Straż Pożarną [Freiwillige Feuerwehr]. Liczyła 30 członków rzeczywistych i 12 honorowych. Prawdopodobnie remizę wybudowano na początku lat 30. XX wieku. Przechowywano w niej wiadra, łopaty, dwie pompy gaśnicze – w tym przedwojenną sikawkę ręczną, jedną drabinę sześciometrową, wąż gaśniczy o długości ok. 500 m, przyczepkę do przewożenia sprzętu gaśniczego, 15 ubiorów strażackich, 20 hełmów. Funkcję naczelnika OSP najdłużej sprawował Werner Czudaj. Działalnością straży kierował w latach 1965–2000. Do najtrudniejszych akcji zalicza gaszenie stodół w 1975 roku. W 2015 roku starą remizę uporządkowano i przekazano właścicielowi parceli. Samorząd gminny zlecił wykonanie projektu budowy nowej remizy w Pludrach.

• > Dojeżdżamy do ulic Lublinieckiej i Wyzwolenia…

Remiza w Pludrach, użytkowana od lat 1930-tych XX w. do roku 2015

Fot. Paweł Mrozek, 2006

>>> 6 >>>

Pludry • KOŚCIÓŁ ŚW. ANTONIEGO PADEWSKIEGO •

Od początku XX wieku mieszkańcy Pluder i Pietraszowa przygotowywali się do budowy kościoła w Pludrach, ponieważ kościół parafialny w Pawonkowie był oddalony ok. 10–15 km od ich miejsc zamieszkania. Plany pokrzyżował wybuch pierwszej wojny światowej i nowy przebieg granicy polsko-niemieckiej po jej zakończeniu. Kiedy w 1929 roku został poświęcony nowo wybudowany kościół parafialny pw. św. Jadwigi Śląskiej w Łagiewnikach Małych [Klein Lagiewnik], parafianie z Pluder i Pietraszowa mogli przystąpić do budowy własnej świątyni. Prace rozpoczęto jesienią 1929 roku, kościółek postawiono w stanie surowym przed nadejściem zimy, otynkowano w 1930 i całkowicie wykończono jesienią 1931 roku. Dom Boży z zakrystią ma 21,6 m długości i 10 m szerokości. Wysokość nawy wynosi 6 m, dachu – 12 m, wieży – 21 m. W szkolnej kronice zapisano nazwiska najaktywniejszych budowniczych: Wiktora Czudaja, Karola Kozy i Maxa Matysika – kierownika szkoły. Vinzent Ziaja podarował parcelę pod budowę kościółka.

14 czerwca 1934 roku świątynię poświęcił biskup sufragan wrocławski dr Walenty Wojciech, który w tym czasie wizytował parafię św. Marii Magdaleny w Dobrodzieniu i udzielał sakramentu bierzmowania dobrodzieńskiej młodzieży. Ks. biskup został powitany przed wjazdem do Pluder pieśniami i deklamacjami młodych parafian oraz okolicznościową mową, wygłoszoną przez ks. Paula Radwana z Łagiewnik Małych. Biskupowi Wojciechowi towarzyszył dobrodzieński proboszcz Johann Gladisch. Poświęcenie pluderskiego kościoła połączono z uroczystością udzielenia „daru Ducha Świętego" około 300 młodym katolikom z łagiewnickiej kuracji. Biskup sufragan w przemowie do wiernych podkreślił fakt, że świątynia została wzniesiona bez pomocy z zewnątrz, jedynie dzięki ofiarności katolickich mieszkańców obu wsi. Pod koniec 1934 roku w kościele zaistalowano oświetlenie elektryczne, w 1935 – zamontowano nowe organy firmy Rieger z Głubczyc. Kościół należy do Parafii Łagiewniki Małe, więc jego administratorem jest proboszcz łagiewnicki.

Kościół pw. św. Antoniego z Padwy w Pludrach na archiwalnej pocztówce, 1931

Grafika ze zbiorów MTRDZ

Kościół pw. św. Antoniego z Padwy w Pludrach, 2011

Fot. Paweł Mrozek

Wnętrze kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Pludrach, 2007

Fot. Paweł Mrozek

Wnętrze kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Pludrach, 2007

Fot. Paweł Mrozek

Kościół pw. św. Antoniego Padewskiego w Pludrach

Fot. Tadeusz Urbanek

>>> 7 >>>

Pludry • KAPLICA PRZEDPOGRZEBOWA •

W 2005 roku Parafia Świętej Jadwigi Śląskiej w Łagiewnikach Małych zrealizowała ważne przedsięwzięcie. W Pludrach, w sąsiedztwie kościoła filialnego św. Antoniego Padewskiego, wybudowano okazałą kaplicę przedpogrzebową ze składek parafian z Pluder, Pietraszowa, Łagiewnik Małych, Skrzydłowic, Koszwic i Cegielni oraz z inicjatywy i przy wydatnej pomocy finansowej i organizacyjnej rodziny Rust, w okresie proboszczowania ks. Ryszarda Kręciprocha. Kaplicę zaprojektował pracownik naukowy wydziału architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach, budowy podjęli się parafianie w systemie gospodarczym. Obiekt o wymiarach 8 m x 16 m składa się z kilku części – hallu, umożliwiającego udział w ceremonii większej liczbie osób, przeszklonej sali zgromadzeń, przystosowanej do przeprowadzenia krótkich nabożeństw przedpogrzebowych i pożegnania zmarłego, pomieszczenia chłodniczego oraz gospodarczego z zapleczem sanitarno-higienicznym.

Kaplica przedpogrzebowa w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2018

>>> 8 >>>

Pludry • PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA •

Nową szkołę, wybudowaną w oparciu o modernistyczne zasady wznoszenia obiektów szkolnych, w Pludrach oddano do użytku w 1966 roku. Wcześniej uczniowie pobierali naukę w budynku szkolnym, wzniesionym w 1896 roku, usytuowanym w południowej części wsi. W 1978 roku otwarto przyszkolną „zieloną salę gimnastyczną", realizując ogólnopolski program rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, w 1992 roku Gmina Dobrodzień przejęła prowadzenie przedszkoli, w 1996 roku – wszystkich szkół podstawowych. 1 września 2000 roku w Pludrach utworzono Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Marii Konopnickiej, obejmujący szkołę podstawową i przedszkole. Do roku 2001 młodsze dzieci uczyły się w „starszym" budynku, starsi wiekiem uczniowie w „nowej szkole". W latach 2002–2005 do ZSP w Pludrach należała placówka filialna w Bzinicy Starej. W 2018 „nową" szkołę rozbudowano.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2018

>>> 9 >>>

Pludry • KAPLICZKA Z KRZYŻEM •

Mieszkańcy powiadają, że kapliczkę postumentową z krzyżem parafianie z Pluder postawili na początku XX wieku w części wsi, gdzie zamierzali wybudować swoją świątynię. Jeszcze przed rokiem 1914 katolicy z Pluder i Pietraszowa prowadzili zbiórkę pieniędzy i przekazywali darowizny w drewnie i innych materiałach budowlanych. Gmina [Gemeinde Pluder] również przeznaczała na ten cel dochody z tenuty dzierżawnej obwodów łowieckich. Zagrodnik Vinzent Ziaja zobowiązał się przekazać kawałek własnego gruntu pod budowę. Biskupstwo wrocławskie wydało pozwolenie na budowę świątyni i stworzenie odrębnego funduszu oraz zatwierdziło plany. Wybuch pierwszej wojny światowej jednak udaremnił ten zamiar, a zebrane pieniądze strawiła powojenna inflacja. Ostatecznie prace budowlane rozpoczęto jesienią 1929 roku.

• > Skręcamy w lewo w ulicę Skośną, dojeżdżamy do ulicy Szkolnej, skręcamy w prawo …

Kapliczka postumentowa z krzyżem w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2018

>>> 10 >>>

Pludry • PRZEDSZKOLE I DAWNA SZKOŁA •

Informacja o budowie pierwszej szkoły w Pludrach pojawiła się w dokumentach w 1830 roku. Wówczas dobra pluderskie, połączone z lublinieckimi, należały do pruskiego radcy sądowego Franza von Grotowski. Do tego czasu dzieci z Pluder uczęszczały do szkoły w Bzinicy, uczniowie z Pietraszowa – do Kośmider. Budowę szkoły sfinansowały dwór i gmina. Wzniesiona z drewna, kryta słomą, z dużą izbą lekcyjną, z mieszkaniem dla nauczyciela oraz spiżarnią swoim wyglądem przypominała wiejską chatę. W otoczeniu szkoły znajdowała się też niewielka stodoła i obora. Naukę pobierało 60 dzieci z Pluder i Pietraszowa. Z roku na rok wzrastała liczba uczniów. W 1873 roku jeden nauczyciel uczył 99 uczniów z Pluder i 39 z Pietraszowa. W 1875 roku nauczyciel Felix Nowak założył szkolną kronikę, która przetrwała do naszych czasów i stała się podstawowym źródłem wiedzy o miejscowości.

W kwietniu 1896 roku ogłoszono przetarg na budowę w PIudrach nowej dwuizbowej szkoły, murowanej z cegły. Już w listopadzie tegoż roku uczniowie rozpoczęli naukę w nowym budynku, wzniesionym ze środków dworskich, gminnych i Regencji Opolskiej. Władze szkolne zaliczyły pluderską szkołę do lepszych w regionie i wprowadziły system trzyoddziałowy. Kiedy liczba uczniów dochodziła do 200, wszyscy którzy ukończyli 14 rok życia zostali zwolnieni z obowiązku szkolnego. Wówczas też zdecydowano o budowie szkoły w Pietraszowie. W 1909 roku 65 uczniów z Pietraszowa i okolicznych przysiółków rozpoczęło naukę w swojej wsi. W latach 1920–1945 kierownikiem szkoły był Max Matysik, który w szkolnej kronice zanotował wiele istotnych faktów z życia wsi i mieszkańców. W tym budynku w 1945 otwarto polską szkołę i przedszkole. Kiedy w latach 70. XX wieku wiele rodzin wyjechało z Pluder do Niemiec, w opuszczonych przyszkolnych domach mieszkalnych uruchomiono przedszkole, które nadal istnieje. W dawnym budynku szkolnym urządzono salki spotkań mieszkańców, członków lokalnych stowarzyszeń DFK, OSP i SRW oraz bibliotekę i izbę regionalną.

Budynek szkolny w Pludrach z 1896 roku – strona zachodnia

Fot. Paweł Mrozek, 2006

Budynek szkolny w Pludrach z 1896 roku – strona południowo-wschodnia

Fot. Paweł Mrozek, 2006

Izba regionalna w dawnej szkole w Pludrach

Fot. Monika Ortman-Baran, 2016

Przedszkole Samorządowe – Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Marii Konopnickiej w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2018

Do końca XIX wieku Pludry były miejscowością typowo rolniczą. Kiedy w 1894 otwarto linię kolejową i rozpoczęto budowę zakładu chemicznej przeróbki drewna, Pludry stawały się wsią rolniczo-przemysłową. W pobliżu dworca kolejowego powstały sklepy, piekarnia, rzeźnia, restauracja a nawet stacja benzynowa. W okresie powojennym w okolicy wznoszono zakładowe osiedle mieszkaniowe oraz bloki mieszkalne. Istniały klubokawiarnia, kino, ośrodek zdrowia, drugie przedszkole oraz instytucje: Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej i Poczta Polska z oddziałem PKO. W latach 70. XX wieku wybudowano pawilon handlowy. W 2013 roku został otwarty supermarket pn. „Delikatesy Centrum". Podczas Gminnych Zawodów Sportowo-Pożarniczych i festynu wiejskiego w 2015 roku w tym miejscu wsi ustawiono głaz z godłem Pluder i okolicznościową tablicą.

Restauracja w Pludrach, 1914

Grafika ze zbiorów MTRDZ

Piekarnia i zajazd w Pludrach, 1915 i 1923

Fotografia ze zbiorów MTRDZ

Sklep wielobranżowy rodziny Koza w Pludrach, 1929

Fotografia ze zbiorów MTRDZ

Zajazd i stacja benzynowa w Pludrach, 1943

Pocztówka ze zbiorów Ireny Miosgi

Restauracja i sklepy w Pludrach, 2006

Fot. Paweł Mrozek

Pawilon handlowy, supermarket i głaz z tablicą i znakiem wsi Pludry

Fot. Paweł Mrozek 2011, 2018, 2017

• > Przejeżdżamy bezpiecznie przez tory kolejowe, skręcamy w prawo i jedziemy ścieżką wzdłuż boiska sportowego do ulicy Tartacznej …

Fot. Paweł Mrozek

>>> 12 >>>

Pludry • DAWNA ŚWIETLICA I BOISKO •

Na początku XX wieku postawiono w Pludrach budynek, murowany z cegły w konstrukcji szkieletowo-ryglowej, który pełnił funkcję świetlicy dla załogi fabryki i klubu wiejskiego. Od lat 60. XX wieku w dobudowanej sali urządzono kino i bibliotekę. Kiedy w 1920 roku 92 młodych mieszkańców założyło klub sportowy, dyrektor szkoły Max Matysik rozpoczął starania o budowę boiska z funduszy państwowych. Dopiero w połowie 1934 roku na wydzierżawionych sześciu morgach terenu grupa mężczyzn, skierowana przez urząd pracy, wyrównała powierzchnię i założyła trawnik. Wytyczyli bieżnię sportową żużlową o długości 468 m i place do gry dla dzieci. Uroczyste otwarcie boiska miało miejsce 23 września 1934 roku, podczas festynu wiejskiego i zawodów sportowych z udziałem dzieci i dorosłych.

Boisko sportowe i budynek dawnej zakładowej i wiejskiej świetlicy w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2006

• > Aby dojechać do Stawu Pluderskiego nr 1, przejeżdżamy uważnie przez ulicę główną, drogą gruntową jedziemy do krzyżówki, skręcamy w drogę po prawej …

Fot. Paweł Mrozek

>>> 13 >>>

Pludry • RZEKA SMOLINA I STAW PLUDERSKI NR 1 •

Źródła Smoliny znajdują się w okolicach Łagiewnik Małych na wysokości ok. 230 m n.p.m. Rzeka ma ok. 11 km długości. Płynie równolegle do Bziniczki i Lublinicy. Smolina wpada do kanału hutniczego, łączącego Kolonowskie z Zawadzkiem. Choć szerokość koryta nie przekracza 3 m, na jej biegu utworzył się zespół pięciu nieregularnych stawów o wysokich walorach przyrodniczych. Stawy Pluderskie znajdują się w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie". Jest to teren Nadleśnictwa Zawadzkie, które w całości leży w granicach Równiny Opolskiej, na Obniżeniu Małej Panwi. Stawy Pluderskie są zaliczane do płytkich, w części wysychających w okresie letnim, co ma wpływ na tworzenie się śródleśnych bagien i torfowisk oraz rozwój wielu gatunków roślin i zwierząt wodno-błotnych. Zajmują powierzchnię 44,6 ha. Staw Pluderski Nr 1 został udostępniony amatorom odpłatnego wędkowania.

Staw Pluderski Nr 1, rzeka Smolina i rybaczówka

Fot. Józef Włodarz, 2017

Rybaczówka przy Stawie Pluderskim Nr 1

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 1

Fot. Paweł Mrozek, 2017

• > **Aby dojechać do Stawów Pluderskich Nr 2–5, przejeżdżamy przez ulicę główną, skręcamy w lewo na ścieżkę, dojeżdżamy do krzyżówki, skręcamy w drogę po prawej …**

Fot. Paweł Mrozek

Pludry • STAW PLUDERSKI NR 2 •

Teren stawów oraz przylegające do nich grunty są własnością Skarbu Państwa. Zarząd sprawuje Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Zawadzkie. W latach 2011–2012 na stawie drugim i trzecim Nadleśnictwo Zawadzkie przeprowadziło roboty inwestycyjne w zakresie modernizacji urządzeń piętrzących i zabezpieczających. Odbudowano groble stawowe i mnichy do regulacji poziomu wody w stawach, uszkodzone w czasie powodzi w 2010 roku. Ponadto stawy pogłębiono i odmulono. W obrębie stawów wykonano ścieżki rowerowe i drogi dojazdowe. Oznakowano kilka szlaków. Rewitalizacja terenu stawów sprzyja rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej w połączeniu z propagowaniem wiedzy o bogactwie flory i fauny. Miłośnicy leśnej scenerii organizują w tym miejscu biegi przełajowe i wycieczki rowerowe. Organizatorem wielu rajdów edukacyjnych jest Nadleśnictwo Zawadzkie.

Staw Pluderski Nr 2

Fot. Józef Włodarz, 2017

Staw Pluderski Nr 2

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 2

Fot. Tadeusz Urbanek, 2018

>>> 15 >>>

Pludry • STAW PLUDERSKI NR 3 •

Kompleks Stawów Pluderskich w Leśnictwie Piotrowina ogłoszony został Modernizacją Roku 2012 w edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Modernizacja Roku 2012"w kategorii Ochrona Środowiska. Nadleśnictwo otrzymało nagrodę za ratowanie obiektów dziedzictwa narodowego i promocję ich walorów użytkowych i estetycznych. Stawy Pluderskie nr 2 i 3 łącznie gromadzą ok. 180 000 litrów wody i mają charakter ochronny dla otaczających drzewostanów. Odbudowane wraz z otaczającą je infrastrukturą stanowią wyjątkowy obszar na terenie Opolszczyzny pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Ułatwiając dostęp do zbiorników wodnych Lasy Państwowe prowadzą edukację przyrodniczą, ekologiczną, prozdrowotną oraz w zakresie wychowania regionalnego. Stawy na rzece Smolinie już spełniają wszystkie wymogi określone w ustawowej definicji użytku ekologicznego.

Staw Pluderski Nr 3

Fot. Józef Włodarz, 2017

Staw Pluderski Nr 3

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 3

Fot. Tadeusz Urbanek, 2018

>>> 16 >>>

Pludry • STAW PLUDERSKI NR 4 •

Stawy Pluderskie rozciągające się na południe od wsi Pludry w dolinie Smoliny, otoczone lasami iglastymi sosnowymi na ubogich siedliskach boru świeżego są największymi zbiornikami naturalnymi w granicach gminy Dobrodzień i mają wielkie znaczenie dla systemu ekologicznego gminy. Znajdują się na wysokościach od 210 m n.p.m. (staw nr 5) do 217 m n.p.m. (staw nr 1). Z opracowań Nadleśnictwa Zawadzkie dowiadujemy się, że Stawy Pluderskie wchodzą w skład Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Kocia Góra". Tę nazwę otrzymało wzniesienie morenowe o wysokości 224,8 m n.p.m. Zespół zajmuje powierzchnię 370,36 ha. Przedmiotem ochrony są nie tylko bory sosnowe porastające wzniesienia morenowe, również kilkanaście wydm wałowych i parabolicznych o wysokości dochodzącej do 18 m i rozciągających się z północy na południe w pasie długości 7 km.

Staw Pluderski Nr 4

Fot. Józef Włodarz, 2017

Staw Pluderski Nr 4

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 4

Fot. Tadeusz Urbanek, 2018

>>> 17 >>>

Pludry • STAW PLUDERSKI NR 5 •

Stawy Pluderskie są wyjątkowe ze względu na sąsiedztwo ekosystemów leśnych i wodnych. Stawy oraz bory sosnowe, które je otaczają są ostoją wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. W stawach żyją różne gatunki ryb, w tym szczupaki. W lasach i szuwarach rozmnaża się ptactwo wodne, owady, płazy, gady oraz ssaki. Dla przykładu: można zaobserwować pazia królowej, liczne gatunki ważek, traszkę zwyczajną, ropuchę zieloną, rzekotkę drzewną, jaszczurkę zwinkę i żyworodną, padalca zwyczajnego, zaskrońca, żmiję zygzakowatą. Zobaczymy perkoza rdzawoszyjego i dwuczubego, perkozka, kaczkę krzyżówkę, czernicę i głowienkę, łabędzia niemego, bociana czarnego, kormorana, żurawia szarego, czaplę siwą i białą. Nierzadko zauważymy rybołowa, krogulca, błotniaka, nawet bielika. Przy ujściu Smoliny pojawił się bóbr, jest też wydra. Lasy zamieszkuje liczna zwierzyna łowna.

Staw Pluderski Nr 5

Fot. Józef Włodarz, 2017

Staw Pluderski Nr 5

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 5

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 5

Fot. Paweł Mrozek, 2017

Staw Pluderski Nr 5

Fot. Tadeusz Urbanek, 2018

Bielik zwyczajny • Kania ruda

Bielik to największy ptak szponiasty północnej Europy. Długość ciała do 92 cm. Gniazduje w lasach, w sąsiedztwie stawów. Żywi się rybami i ptactwem wodnym. Objęty ochroną ścisłą. Kania zamieszkuje Eurazję i Afrykę. Długość ciała do 72 cm. Gniazduje na skraju lasów liściastych, w okolicy stawów. Żywi się drobnymi kręgowcami, głównie ssakami. Pod ścisłą ochroną.

Fot. Józef Włodarz

Rybołów • Błotniak stawowy

Rybołów zamieszkuje całą Europę. Długość ciała do 70 cm. Zamieszkuje bory sosnowe w pobliżu niezarośniętych zbiorników wodnych. Żywi się niemal wyłącznie rybami. Objęty ochroną ścisłą. Błotniak stawowy zamieszkuje Eurazję i Afrykę. Długość ciała do 56 cm. Zasiedla trzcinowiska i szuwary wokół stawów. Pożywieniem są owady, płazy, ryby, drobne ssaki. Pod ścisłą ochroną.

Fot. Józef Włodarz

Stawy Pluderskie

Fot. Józef Sznajder/Nadleśnictwo Zawadzkie

• > Opuszczamy Stawy Pluderskie, jedziemy na wprost do krzyżówki, skręcamy w prawo na drogę łączącą się z ulicą Tartaczną, przed skrzyżowaniem skręcamy w lewo, ścieżką wzdłuż boiska jedziemy w kierunku ulicy Dworcowej …

Fot. Paweł Mrozek

>>> 18 >>>

Pludry • NASYCALNIA PODKŁADÓW •

W południowej części Pluder, gdzie planowano poprowadzenie linii kolejowej, w 1891 roku dr Löschhorn zakupił plac pod budowę zakładu chemicznego. Wraz z otwarciem ruchu kolejowego w 1894 roku rozpoczęto budowę fabryki chemicznej przeróbki drewna [Chemische Fabrik Pluder Gesellschaft mit beschränkter Haftung] o specjalności ocet drzewny, smoła i zwęglanie drewna. W pobliżu, w lipcu 1897 roku, powstał tartak. W roku 1923 właściciel-dyrektor sprzedał fabrykę wrocławskiej spółce akcyjnej. Zakład przyjął nazwę: Lignum Chemische Fabrik Aktiengesellschaft Pluder [Lignum – Fabryka Chemiczna S.A. Pludry]. Wybudowano nową kotłownię z maszynownią i magazyn, powiększono suszarnię. 1 listopada 1925 roku dyrektorem został Franz Rzepczyk. W 1928 roku fabryka zakupiła od nadleśnictwa ok. 20 ha gruntów w celu wybudowania zakładu impregnacyjnego, wytwórni papy dachowej i tartaku. Dla dyrektora Schintzela wybudowano „dom stalowy". Zakład powstał pod koniec 1928 roku w oparciu o najnowsze technologie i otrzymał nazwę Geländebaugesellschaft Reichsbahn – Breslau [Spółka Budownictwa Terenowego Kolei Państwowych – Wrocław]. Kompleks przemysłowy stanowiły impregniarnia, stalowy dom dyrektora, gmach dyrekcji, łaźnia i świetlica dla załogi oraz torowisko i lokomotywa wraz z remizą. Duży kocioł łączył podziemnym rurociągiem nowy zakład ze starym. W roku 1928 rozpoczęły się prace elektryfikacyjne w nasycalni i fabryce chemicznej. W następstwie pożaru zmodernizowano w 1929 suszarnię, natomiast magazyn wapna i składnicę drewna usytuowano w innym miejscu. Z powodu kryzysu ogólnoświatowego od 1 lipca 1930 roku „Lignum" przestał istnieć. Pracownicy stracili pracę, dokonano rozbiórki zabudowań fabrycznych. Zakład impregnacyjny znacznie ograniczył produkcję i zatrudnienie. 15 stycznia 1936 roku spółka z Wrocławia V.H.I. Vereinigte Holzindustrie Aktiengesellschaft für Holzhandel Breslau Betriebsstelle Wildfurt [Zespolony Przemysł Drzewny] na pofabrycznym placu uruchomiła tartak parowy.

Fabryka chemicznej przeróbki drewna w Pludrach, 1914

Grafika ze zbiorów MTRDZ

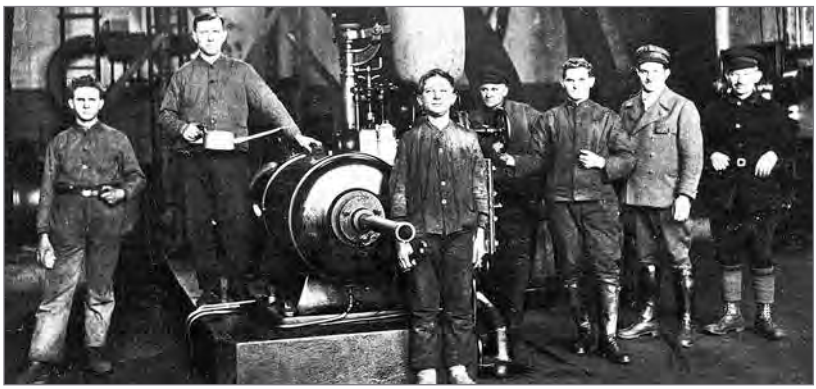

Pracownicy maszynowni w „Lignum" w Pludrach, ok. 1928

Fotografia ze zbiorów Ewalda Willnera

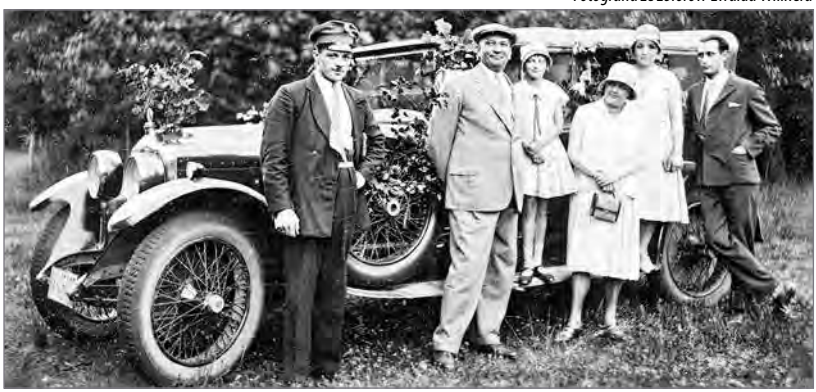

Dyrektor „Lignum" Franz Rzepczyk z rodziną i kierowca „Minervy" Karl Willner, ok. 1928

Fotografia ze zbiorów Ewalda Willnera

W czasie drugiej wojny światowej zakłady nie zostały zniszczone. Stały się własnością Skarbu Państwa Polskiego w 1945 roku. Na bazie przedwojennego zakładu uruchomiono Nasycalnię Słupów i Podkładów Kolejowych. W 1953 roku zakład został włączony w strukturę Polskich Kolei Państwowych pod nazwą „Nasycalnia Kolejowa Pludry". Przedmiotem działalności przedsiębiorstwa było m.in. nasycanie materiałów drzewnych. W 1961 roku Minister Komunikacji do przedsiębiorstwa włączył majątek Nasycalni Kolejowej Czechowice. W 1981 roku Minister Komunikacji połączył przedsiębiorstwa produkujące podkłady kolejowe z przedsiębiorstwem „Polskie Koleje Państwowe". Zakład otrzymał nazwę „PKP Nasycalnia Podkładów w Pludrach". W latach 90. XX wieku przedsiębiorstwo zrestrukturyzowano, powstała Nasycalnia Podkładów w Pludrach Przedsiębiorstwo Państwowe. Zrealizowano kolejne poważne inwestycje. W 2007 roku nastąpiła komercjalizacja Nasycalni. Powstało przedsiębiorstwo Nasycalnia Podkładów Sp. z o.o. Rozpoczął się dynamiczny rozwój firmy.

Nasycalnia Kolejowa Pludry, ok. 1975

Fotografia ze zbiorów Urzędu Miejskiego

Wózki impregnacyjne czterokłonicowe do przewozu drewna, ok. 1975

Fotografia ze zbiorów firmowych

Budynek produkcyjny Nasycalni Podkładów Sp. z o.o., 2011

Fotografia ze zbiorów firmowych

Przed bramą wjazdową przedsiębiorstwa Nasycalnia Podkładów Sp. z o.o. w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2011

>>> 19 >>>

Pludry • DOM STALOWY •

Dom „stalowy" w Pludrach jest budynkiem eksperymentalnym, swoją formą nawiązuje do idei „konstruktywizmu" i „funkcjonalizmu", jakie krzewił Bauhaus – niemiecka szkoła modernistycznej architektury, istniejąca w latach 1919–1932 w Weimarze i Dessau. Został postawiony w 1928 roku. Pełnił funkcję budynku mieszkalnego dyrektora nowoczesnego zakładu impregnacyjnego. Jest to parterowy dom jednorodzinny, podpiwniczony, z wysokim dachem czterospadowym „kopertowym". Elewacje frontowa i tylna są symetryczne, z czterema oknami z przodu i trzema z tyłu. Do wejścia głównego prowadzą dziesięciostopniowe schody. Z obu stron dachu znajdują się facjaty – wysunięte pomieszczenia na poddaszu z dwoma oknami i płaskim daszkiem. Od lat 50. do 90. XX wieku, w budynku istniał gabinet lekarski i dentystyczny.

• > Dojeżdżamy do skrzyżowania, skręcamy w lewo i przejeżdżamy ulicą główną w kierunku wsi, skręcamy za przejazdem kolejowym w lewo w ulicę Dworcową …

Przyzakładowy budynek „stalowy" w Pludrach w roku 2008 – teraz własność prywatna

Fotografia ze zbiorów firmowych

>>> 20 >>>

Pludry • DWORZEC KOLEJOWY •

W latach 1858–1894 trzykrotnie z różnych powodów pominięto Dobrodzień przy planowaniu budowy linii kolejowej, co niekorzystnie zaważyło na jego rozwoju gospodarczym. Natomiast w następstwie otwarcia linii kolejowej i wybudowania dworca kolejowego od 1869 roku wzrastało znaczenie Myśliny, a od 1894 roku – również Pluder. Tutaj prace budowlane rozpoczęto jesienią 1893 roku – otwarcie ruchu kolejowego miało miejsce 10 października 1894 roku. Dworzec kolejowy oświetlono dopiero w 1929 roku, lampę uliczną przed dworcem zainstalowano na początku 1934 roku. Kolejne prace budowlane przeprowadzono w 1937 roku. Wybudowano nową nastawnię i rozbudowano torowiska, powstał duży obiekt celny. Przed rokiem 1939 Pludry były ostatnią stacją kolejową w granicach państwa niemieckiego. Tu obserwowano dużą koncentrację wojsk niemieckich przed rozpoczęciem drugiej wojny światowej.

W 2009 roku natężenie ruchu osobowego na linii kolejowej Opole–Częstochowa przez Pludry, wynosiło osiem pociągów na dobę. 1 czerwca 2012 ruch pasażerski na tej trasie został zawieszony z powodu rewitalizacji linii kolejowej. Roboty modernizacyjne spółka Polskie Linie Kolejowe zakończyła 14 grudnia 2014 roku. Niestety, choć wyremontowana stacja budziła zachwyt mieszkańców, wielokrotnie organizowali akcje protestacyjne, ponieważ żaden pociąg w Pludrach się nie zatrzymywał. W prasie pojawiały się tytuły „Superstacje widma za unijne pieniądze" (tvn24.pl, 2015), „Kolejowy absurd po polsku" (nakolei.pl, 2015) albo „Kolej upiększa stację widmo w Pludrach" (nto.pl, 2015). Dziennikarze pisali o nowoczesnym peronie z oświetleniem, dostosowanym również do potrzeb osób niepełnosprawnych, o estetycznych ławkach, gablotach, o tym, że po torach mknie nawet Pendolino, że Pludry każdego dnia mijają 54 składy, ale żaden nie zabiera podróżnych. W grudniu 2016 roku ruch na trasie Pludry–Opole wznowiono, lecz po 9 miesiącach przewoźnik zdecydował, że na stacji będą się zatrzymywać tylko 2 pociągi tygodniowo, ze względu na brak wymaganej liczby pasażerów.

Dworzec kolejowy w Pludrach w latach 1914 i 1930

Grafiki ze zbiorów MTRDZ

Dworzec kolejowy w Pludrach w roku 2006

Fot. Paweł Mrozek

• > Jedziemy do krzyżówki, skręcamy w lewo …

W Pludrach istniała oczyszczalnia ścieków, która należała do Nasycalni Podkładów. Nie spełniała już norm i wygasło pozwolenie wodno-prawne. Została przejęta przez gminę Dobrodzień. W 2013 roku Rada Miejska podjęła decyzję dotyczącą przebudowy oczyszczalni z wykorzystaniem części istniejącej infrastruktury. Inwestycję realizowano w latach 2014–2015. Wybudowano nowe obiekty dla głównego bloku oczyszczania, w tym reaktora biologicznego, układu oczyszczania mechanicznego oraz odwadniania osadów. Nowa oczyszczalnia spełnia wszelkie normy, więc oczyszczone ścieki mogą być odprowadzane do wód płynących, tj. Potoku Skrzydłowickiego. Obiekt przyjmuje ścieki z części Pluder, dlatego planuje się rozbudowę kanalizacji i podłączenie w przyszłości kolejnych ulic oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

• > Wracamy do krzyżówki, jedziemy drogą wzdłuż Osiedla Robotniczego do skrzyżowania z ulicą Leśną …

Oczyszczalnia ścieków w Pludrach przed rozpoczęciem przebudowy w 2013 roku
Fotografia ze zbiorów Urzędu Miejskiego

W roku 1987 przedsiębiorstwo PKP Nasycalnia Podkładów w Pludrach wybudowało Osiedle Robotnicze i pompownię wody. W czterech budynkach znajduje się 60 mieszkań (nr 17 – 6 oraz nr 18–20 po 18 mieszkań). W 2004 roku na Osiedlu Robotniczym wybudowano kanalizację deszczową. Natomiast przy ulicy Osiedle Robotnicze przed rokiem 1945 postawiono 3 budynki z 15 mieszkaniami (nr 1– 4, nr 2 – 6, nr 5 – 5 mieszkań). Dom przy ulicy Brzozowej nr 2 z roku 1930 składa się z 4 mieszkań. Wymienione budynki mieszkalne należą do zasobów komunalnych. Zarządcą jest Zakład Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej w Dobrodzieniu. Z zasobów został wyłączony blok mieszkalny z 18 mieszkaniami, wybudowany w roku 1978 – stanowi własność Wspólnoty Mieszkaniowej w Pludrach.

• > Jedziemy ulicą Leśną …

Osiedle Robotnicze w Pludrach, wybudowane w 1987 roku przez Nasycalnię Podkładów
Fot. Paweł Mrozek, 2006

>>> 23 >>>

Pludry • DAWNE BUDYNKI URZĘDNICZE •

W 1926 roku znajdujący się w pobliżu stacji kolejowej dom spedycyjny przebudowano na mieszkalny. Urządzono mieszkania dla dwóch policjantów i dwóch urzędników gminnych. Dom stał się ozdobą wsi. W tymże roku wzniesiono budynek trzyrodzinny, w którym zakwaterowano funkcjonariuszy kryminalnych. W 1928 roku w ramach działalności Towarzystwa ds. Osadnictwa [Siedlungsgesellschaft zu Oppeln], na parceli zakupionej od właściciela restauracji i sklepu Johanna Kozy wybudowano dom wielorodzinny, w którym zamieszkał też nauczyciel. Dom sześciorodzinny przekazano celnikom w 1929 roku. W 1945 roku w budynku zorganizowano również przedszkole. W latach 1954–1972 Pludry były gromadą. Siedzibą GRN był budynek Poczty Polskiej.

• > Dojeżdżamy do ulicy Robotniczej, skręcamy w prawo w kierunku ulicy głównej Dobrodzień–Zawadzkie …

Budynek pocztowy w Pludrach w roku 2006

Fot. Paweł Mrozek

Budynki przedwojennych urzędników w Pludrach

Fot. Paweł Mrozek, 2006

• > Do Dobrodzienia dojedziemy bezpośrednio ulicą główną przez Bzinicę Starą … albo … wybierając drogę na wprost – ulicami przez Bzinicę Nową i Bąki …

W roku 1856 zapowiedziano budowę drogi bitej z Dobrodzienia do Zawadzkiego przez Pludry, Pietraszów i Liszczok. Niestety, dopiero w latach 1907–1908 utwardzano odcinek drogi od stacji kolejowej w Pludrach w kierunku Dobrodzienia. Inwestycja była potrzebna, ponieważ stacja kolejowa w Pludrach stała się bazą transportową, skąd przywożono węgiel do Dobrodzienia i wywożono produkty z gazowni miejskiej. W październiku 1909 roku droga prowadząca od stacji w Pludrach w kierunku lasu została utwardzona żużlem hutniczym na koszt gminy i dworu. W 1954 roku zmodernizowano i przebudowano odcinek drogi państwowej, przechodzący przez teren gromady Pludry.

Ulica Robotnicza w Pludrach w latach 2003 i 2018

Fot. Urząd Miejski (2003), Paweł Mrozek (2018)

• ZAKOŃCZENIE WYCIECZKI ROWEROWEJ •

Wydano w okresie działalności
Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego
Dobrodzień-Zębowice

Współpraca:
Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu

ziemia dobrodzieńska – nasza mała ojczyzna i nasza duma

„Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"
„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER" Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi